

Sygn. akt I.Ca 76/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Dariusz Małkiński
Sędziowie:	SO Mirosław Kowalewski SO Cezary Olszewski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2013 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa **N. B.**

przeciwko Polskiemu Biuru Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W.

od wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach

z dnia 23 października 2012r., sygn. akt I C 14/12

1. Oddała apelację;
2. Zasądza od pozwanego Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W. na rzecz powódki N. B. kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II – gą instancję.

Sygn. akt I Ca. 76/13

UZASADNIENIE

Powódka N. B. w pozwie skierowanym przeciwko Polskiemu Biuru Ubezpieczycieli Komunikacyjnych domagała się zasądzenia kwoty 30.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną śmiercią brata w wypadku drogowym. Jednocześnie domagała się zasądzenia zwrotu kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 4800 zł. W uzasadnieniu powódka podniosła, że zmarły w dniu 18 września 2004 r. M. B. (1) był jej bratem. Zginął on na trasie K. - M. - S. w wyniku wypadku spowodowanego przez G. G., który będąc w stanie nietrzeźwości (2,05 promila) nie zachował należytej ostrożności, zjechał na przeciwległy pas ruchu, doprowadzając do zderzenia z pojazdem marki P. nr rej. (...),

którym kierował M. B. (1). G. G. za czyn powyższy został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Mariampolu z dnia 19 września 2005r.

Z uwagi na fakt, że szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną kierującego pojazdem, powódka zgłosiła szkodę (...) S.A. V. (...) — jako polskiemu korespondentowi zagranicznego Towarzystwa (...) w którym posiadał polisę OC pojazd sprawcy wypadku. Zgłaszając roszczenie domagała się zapłaty kwoty 40.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia ze względu na naruszenie dóbr osobistych w postaci szczególnej więzi pomiędzy siostrą, a bratem. Wskazane towarzystwo odmówiło wypłaty zadośćuczynienia. W ocenie powódki stanowisko to jest niezasadne, zaś z tytułu doznanych przez nią krzywd należne jest zadośćuczynienie. Powódka podała, iż z bratem łączyły ją niezwykle silne relacje. Podniosła, że jako straszny brat troskliwie się nią opiekował. Bawił się z nią, chodził na spacer. Zawsze na jego twarzy gościł uśmiech. Pomimo upływu czasu w jej sercu nadal jest smutek, ból i żal po śmierci najukochańszego brata. Śmierć brata spowodowała u niej nie tylko silne reakcje emocjonalne związane z jego utratą, ale także naruszyła poczucie własnej tożsamości, relacje z innymi i przekonanie o stabilności świata. Powódka podniosła, iż do dnia dzisiejszego nie powróciła do stanu normalnego funkcjonowania. Często wraca myślami do zmarłego, ogląda zdjęcia, nie pogodziła się z jego stratą.

Pozwany Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W. wniosło o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów według norm przepisanych. W pierwszej kolejności pozwany podniósł zarzut braku legitymacji biernej.

Uzasadniając tenże zarzut pozwany podniósł, iż zdarzenie w którym zginął brat powódki miało miejsce na terytorium Litwy. Zgodnie natomiast z art. 19 ust 3 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych

Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003r. nr 124 poz. 1152 ze zm.) poszkodowany może dochodzić roszczeń bezpośrednio od Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w przypadkach, o których mowa w art. 123 pkt 1, 2 i 5 Ustawy Przepis ten z kolei przewiduje, iż (...) odpowiada za szkody będące następstwem wypadków, które wydarzyły się wyłącznie na terytorium RP i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w państwie, których biura narodowe są sygnatariuszami Jednolitego porozumienia między biurami - Regulaminu Wewnętrznego, a także za szkody, które powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w państwach, których biura narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych i zaspokajaniu roszczeń, pod warunkiem istnienia ważnej zielonej kary wystawionej przez zagraniczne biura narodowe. Sytuacja w której odpowiedzialność pozwanego byłaby zaangażowana w przypadku wypadku poza granicami RP należy do wyjątkowych i jest związana z upadłością członka biura, czyli zakładu ubezpieczeń wykonującego na terytorium RP działalność ubezpieczeniową w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC. Zdarzenie o którym mowa w pozwie miało miejsce na terytorium Litwy. Sprawca szkody w dacie zdarzenia posiadał umowę OC w łotewskim zakładzie (...), którego reprezentantem ds. roszczeń na terytorium RP jest (...) S.A.

Z ostrożności procesowej pozwany podniósł również zarzut niezasadności żądania co do zasady i wysokości. Wskazał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy nie jest właściwe zastosowanie art. 448 kc, gdyż uprawnionym do żądania odszkodowania na tej podstawie jest tylko osoba, której dobra osobiste zostały naruszone bezpośrednim działaniem sprawcy. Osobą uprawnioną może być zatem osoba bezpośrednio poszkodowana, przeciwko której był skierowany czyn niedozwolony. W ocenie pozwanego działanie sprawcy wypadku drogowego było skierowane przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji i w konsekwencji naruszenia zasad ruchu drogowego i naruszyło dobra osobiste brata powódki, nie zaś powódki. W konsekwencji pozwany wskazał, iż powódka może precyzować swe roszczenia wyłącznie w granicach art. 446 kc. Jednocześnie pozwany wskazał, iż nawet gdyby przyjąć, iż powódka jest osobą poszkodowaną, to szkoda w postaci naruszenia dóbr osobistych nie jest objęta ochroną ubezpieczeniową wynikającą z umowy ubezpieczenia w rozumieniu art. 34 Ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. nr 124, poz. 1152 z późn. zm.). Zgodnie bowiem z tym przepisem odszkodowanie przysługuje za szkodę wyrządzoną z ruchem pojazdu, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia, utrata, zniszczenie lub uszkodzenie

mienia. Katalog ten jest zamknięty i nie podlega wykładni rozszerzającej. Powyższe w ocenie pozwanego wskazuje, iż żądanie powódki wykracza poza granice jego odpowiedzialności.

Wyrokiem z dnia 23 października 2012 r w sprawie sygn. akt I C 14/12 Sąd Rejonowy w Suwałkach zasądził od pozwanego Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W. na rzecz powódki N. B. kwotę 20000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 grudnia do dnia zapłaty. Koszty procesu między stronami stosunkowo rozdzielił.

Sąd ustalił, że w dniu 18 września 2004 r. na trasie K. — M. — S., kierujący pojazdem C. (...) nr rej. (...) G. G., będąc pod wpływem alkoholu (2,05 promila) zjechał na przeciwny pas ruchu, przed poruszającym się tym pasem samochodem marki P. nr rej (...), którym kierował M. B. (1). Doszło do zderzenia pojazdów w wyniku czego kierujący samochodem marki P. M. B. (1) doznał obrażeń skutkujących jego śmiercią. U podróżującego wraz z M. B. (1), J. B. stwierdzono stłucznię głowy oraz ranę powieki oka lewego, (dowód: bezsporne, dodatkowo informacja Komisariatu Policji w M., wyrok Sądu Rejonowego Republiki Litewskiej w M. z dnia 19.09.2005 r. w aktach szkody nr R/332505/2/164)

Sąd Rejonowy w Mariampolu wyrokiem z dnia 19 września 2005 r. w sprawie karnej nr 1-30-610/-2005 uznał G. G. za winnego popełnienia tego że w dniu 18 września 2004 r. w samorządzie mariampolskim na 58,250 kilometrze trasy K. - M. - S., będąc pod wpływem alkoholu (2,05 promila) kierując samochodem marki C. (...) nr rej. (...) z przyczepą (...) nr rej. (...), wykraczając pkt. 172 Przepisów ruchu drogowego, wyjechał na przeciwny pas ruchu przed zbliżającym się tym pasem samochodem marki P., nr rej (...), którym kierował M. B. (1), w wyniku tego doszło do wypadku, podczas którego zderzyli się kierowane przez G. G. i M. B. samochody, w wyniku czego kierowca samochodu marki P. M. B. (1) został śmiertelnie ranny, pasażerowi J. B. przyczyniono nieznacznym rozstrój zdrowia, pasażerom samochodu marki C. (...) i A. S. przyczyniono nieznacznym rozstrój zdrowia, tj. popełnienia czynu z art. 281 cz. 6 kodeksu karnego Republiki Litewskiej, (dowód: wyrok Sądu Rejonowego Republiki Litewskiej w M. z dnia 19.09.2005 r. w aktach szkody nr R/332505/2/164)

W dacie powyższego zdarzenia pojazd sprawcy wypadku C. (...) nr rej. (...) z przyczepą (...) nr rej. (...), ubezpieczony był w lotewskim zakładzie (...) na zasadzie Zielonej Karty (dowód: potwierdzenie ubezpieczenia w aktach szkody nr R/332505/2/164)

M. B. (1) w dacie śmierci miał 24 lata. Był kawalerem. Pozostawił po sobie rodziców oraz rodzeństwo, w tym siostrę N., (dowód: okoliczności bezsporne, dodatkowo kserokopia aktu urodzenia oraz aktu zgonu w aktach szkody nr R/332505/2/164)

Przed wypadkiem M. B. (1) zamieszkiwał u rodziców. Utrzymywał się z prowadzenia sklepu, wspólnie ze swoją dziewczyną. W dacie wypadku rodzeństwo M. B. (1) usamodzielniało się i wyprowadziło, poza najmłodszą siostrą N. B.. W dacie jego śmierci miała ona 6 lat. Z najmłodszą siostrą wiązały go szczególnie bliskie więzi. Opiekował się nią. Zabierał na zakupy, chodził na spacer, kupował prezenty. Spędzali ze sobą dużo czasu. Jako najmłodsza siostra była przez niego rozpieszczana. Niejednokrotnie zabierał ją do swego sklepu. Był osobą wesołą, pozytywnie nastawioną do świata i ludzi. Dwa dni przed wypadkiem złożył podanie o przyjęcie na studia. Po śmierci brata N. B. płakała, wykrzykiwała, że to nie jest prawda. Wraz z matką codziennie chodziły na cmentarz (dowód: wyjaśnienia informacyjne i zeznania przedstawiciela ustawowego powódki H. B. k. 47 - 48, k. 112 - 113)

Nagła śmierć brata spowodowała u N. B. poczucie dezorientacji, braku bliskości oraz była źródłem trudnych przeżyć i cierpienia emocjonalnych. Jej stan się pogorszył po śmierci drugiego z braci — D.. Nie chciała jeść, chodzić do szkoły, miała trudności ze skupieniem uwagi. W roku 2010 rozpoczęła leczenie w (...) dla (...) w Specjalistycznym Psychiatrycznym Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w S., gdzie rozpoznano u niej zaburzenia depresyjne z elementami (...) (zaburzenie obsesyjno — kompulsyjne). Pozostawała pod opieką psychiatryczną i psychologiczną. Obecnie korzysta z pomocy psychologa. Stan ten wynika także w związku z istniejącym problemem alkoholowym ojca, występującą przemocą w rodzinie, nieprawidłową atmosferą wychowawczą, brakiem poczucia bezpieczeństwa. Śmierć brata M. była jedynym z czynników mogącym wpłynąć zakłócająco na funkcjonowanie N. B.. Nie jest jednak możliwe jednoznaczne określenie wpływu śmierci brata na stan psychiczny N. B.. Wedle skali stresu Holmesa i R., uwzględniającej statystyczny związek pomiędzy stresorami, a prawdopodobieństwem zapadnięcia na

poważną chorobę, śmieci bliskiej osoby przypisano 63 punkty. Przy czym wedle tejże skali wartości 150 – 199 jednostek stresu przypisano 37 % ryzyka wystąpienia poważnej choroby w ciągu kolejnych 2 lat. (dowód: historia choroby k. 60 – 67, opinia biegłego psychologa k. 82 - 86).

W dniu 8 lipca 2011 r. N. B. wezwała korespondenta (...) Company SE – Towarzystwo (...) S.A. w W. do wypłaty kwoty 40.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią brata. W wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego, Towarzystwo (...) S.A. w W. odmówiło wypłaty zadośćuczynienia, (dowód: zgłoszenie szkody oraz odmowa przyznania zadośćuczynienia w aktach szkody nr R/332505/2/164)

Mając te ustalenia na względzie Sąd Rejonowy uznał, iż w przedmiotowej sprawie poza sporem pozostawało, że na skutek obrażeń ciała doznanych w wyniku wypadku drogowego, do którego doszło w dniu 18 września 2004r. zmarł M. B. (1), brat N. B.. Bezsprzeczne było również, że w chwili gdy doszło do zdarzenia, właściciel pojazdu C. (...) nr rej. (...) z przyczepą (...) nr rej. (...), posiadał zawartą umowę odpowiedzialności cywilnej w łotewskim zakładzie (...) na zasadzie Zielonej Karty. Z uwagi na podniesiony zarzut co do braku legitymacji biernej podmiotu występującego po stronie pozwanej według Sądu I instancji, w pierwszej kolejności rozstrzygnąć należało, czy pozwany ponosi odpowiedzialność za krzywdę powódki i czy powódka może zgłosić żądanie wypłaty świadczenia z tego tytułu.

Motywuując zarzut braku legitymacji biernej Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W. powołało się na treść art. 123 pkt 1, 2 i 5 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003r. nr 124 poz. 1152 ze zm.) pozwany wskazał, iż sytuacja w której odpowiedzialność pozwanego byłaby zaangażowana w przypadku wypadku poza granicami RP należy do wyjątkowych i jest związana z upadłością członka biura, czyli zakładu ubezpieczeń wykonującego na terytorium RP działalność ubezpieczeniową w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC. Zdarzenie o którym mowa w pozwie miało miejsce na terytorium Litwy. Sprawca szkody w dacie zdarzenia posiadał umowę OC w łotewskim zakładzie (...), którego reprezentantem ds. roszczeń na terytorium RP jest T. C..

Sąd Rejonowy uznał, iż zarzut ten nie zasługiwał na podzielnie, albowiem został oparty o przepisy obowiązujące w czasie wytoczenia powództwa. Zważyć natomiast, iż zdarzenie stanowiące asumpt niniejszego postępowania miało miejsce 18 września 2004 r. W tym czasie Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W. odpowiadało za szkody będące następstwem wypadków, które wydarzyły się na terytorium państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Jednolitego Porozumienia między Biurami Narodowymi - Regulaminu Wewnętrznego i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych oraz państw, których biura narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych i likwidacji szkód powstałych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, pod warunkiem istnienia ważnej Zielonej Karty wystawionej przez Biuro. Wynika to z zapisów art. 123 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003r. nr 124 poz.1152) obowiązującego w dacie zaistnienia zdarzenia. Późniejsze nowelizacje tejże ustawy nakazały do zobowiązań wynikających z umów ubezpieczenia zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy stosowanie przepisów dotychczasowych. Wynika to z treści art. 4 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz.U. z 2005r. nr 167 poz.1396). Podkreślić należy, że przepis art. 123 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, na który powołał się pozwany podnosząc zarzut braku legitymacji biernej został wprowadzony ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw. Ustawa ta weszła w życie w dniu 11 lutego 2012 r. Przepisy przejściowe, analogicznie jak poprzednie nowelizacje, przyjęły zasadę, iż do umów ubezpieczenia zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy mają zastosowanie przepisy dotychczasowe (art. 6). Dodatkowo w ustawie tej w art. 7 ust. 1 zawarto regulację, iż postępowania dotyczące roszczeń odszkodowawczych wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy toczą się według przepisów dotychczasowych. Z przedłożonych akt szkody nr R/332505/2/164 wynika, iż roszczenie o wypłatę zadośćuczynienia zostało zgłoszone przez N. B. w dniu

8 lipca 2011 r., a zatem przed wejściem w życie wskazanej ustawy, co miało miejsce w dniu 11.02.2012 r. W związku z powyższym Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych posiada legitymację bierną w niniejszej sprawie, na zasadzie art. 123 pkt ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, w brzemieniu obowiązującym w dacie zaistnienia zdarzenia.

Ustalając powyższe w dalszej kolejności należało ustalić zasadność roszczenia powódki o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną w skutek śmierci brata. Zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

W kontekście powyższej regulacji rozpatrywać należy odpowiedzialność pozwanego w sprawie niniejszej. Danie swe powódka wywodzi bowiem z faktu, iż w wyniku śmierci jej brata spowodowanego przez kierowcę pojazdu mechanicznego, któremu ochrony ubezpieczeniowej w zakresie OC udzieliło zagraniczne towarzystwo ubezpieczeniowe, którego reprezentantem ds. roszczeń na terytorium RP jest T. C.. Niewątpliwie do odpowiedzialności sprawcy wypadku z dnia 18.09.2004r. za krzywdę doznaną przez najbliższych członków rodziny poszkodowanego nie ma zastosowania art. 446§4 k.c. znówelizowany ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), przewidujący na wzór art. 166 k.z. możliwość przyznania przez sąd najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiedniej sumy zadośćuczynienia pieniężnego za doznane krzywdy. Przepis ten ma bowiem zastosowanie do krzywd powstałych po dniu 3 sierpnia 2008r.

W wyniku śmierci M. B. (1) jego siostra doznała krzywdy w postaci cierpień psychicznych i fizycznych, nie ma zatem przeszkód do uznania, że w wyniku zdarzenia z dnia 18.09.2004r. doszło do naruszenia jej dóbr osobistych. Katalog dóbr osobistych określonych w art. 23 k.c. ma charakter otwarty i należy do nich zaliczyć również więzi rodzinne, stanowiące fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegające ochronie prawnej. Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna pomiędzy członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. Pogląd taki pojawił się w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, a w szczególności w uchwale z dnia 13 lipca 2011r. (III CZP 32/11) oraz w uchwale z dnia 22 października 2010r., (III CZP 76/10). W obu powołanych uchwałach Sąd Najwyższy stwierdził, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje zadośćuczynienie za doznane krzywdę na podstawie art. 448 w zw. z art. 24 k.c., także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia.

W tym stanie rzeczy roszczenie powódki należało uznać za słuszne co do zasady, jako że wynika z zapisów art. 448 kc w powiązaniu z art. 24 kc.

Orzekając o zadośćuczynieniu, Sąd Rejonowy miał na uwadze rozmiar krzywdy doznanej przez powódkę w związku z niewątpliwie bolesną stratą brata M. B. (1).

W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że zmarły M. B. (1) był dla powódki jednym z najbliższych członków rodziny. Nagła jego śmierć w wyniku wypadku była dla powódki traumatycznym przeżyciem, z którym do chwili obecnej nie uporała się. Bezpośrednio po poinformowaniu ówczesnie 6 letniej N. B. o śmierci brata, nie mogła się z tym pogodzić. Jako najstarszy brat był dla niej ostoją. N. B. była najmłodsza z rodzeństwa i zamieszkiwała z rodzicami i zmarłym bratem. Z wyjaśnień informacyjnych oraz zeznań przedstawiciela ustawowego powódki H. B., które Sąd podzielił w całej rozciągłości, wynika iż łączyła ich szczególna więź. Opis tychże relacji wskazuje, iż były one zbliżone do więzi rodzicielskich. Zmarły brat opiekował się powódką, zabierał ją prawie wszędzie – na spacer, do swego sklepu, kupował jej prezenty. Rozpieszczał ją. Powódka nie chciała pogodzić się z jego śmiercią. Owszem z opinii

biegłego z zakresu psychologii wynika, iż jednostki chorobowe w postaci zaburzeń depresyjnych z elementami (...), ujawniono w trakcie hospitalizacji w roku 2010 r. Z uwagi natomiast na inne czynniki zakłócające funkcjonowanie powódki tj. śmierć drugiego z braci i choroba alkoholowa ojca, nie jest możliwe jednoznaczne określenie wpływu śmierci M. B. (1) na stan psychiczny N. B.. Zważyć jednak należy, iż istnienie jednostek chorobowych nie warunkuje ustalenia, iż powódka przeżyła i w dalszym ciągu cierpienia emocjonalne związane ze śmiercią M. B. (1). Należy zauważyć, iż istnienie problemu alkoholowego u ojca powódki - jak wynika z zeznań H. B. - spowodowało, iż zmarły brat był dla powódki oparciem i wzorem na kształt zbliżony do ojca. Nie zostało to bezpośrednio wskazane, jednakże wniosek taki wynika z oceny zeznań i wyjaśnień informacyjnych przedstawiciela ustawowego powódki. Wskazują na to opisy wykonywanych wspólnie czynności tj. zakupy, spacer, zabieranie do miejsca pracy, prowadzenie na choinkę zakładową. Jak wskazała biegła w swej opinii, której wnioski Sąd podzielił, wedle skali stresu Holmesa i R., uwzględniającej statystyczny związek pomiędzy stresorami, a prawdopodobieństwem zapadnięcia na poważną chorobę, śmierci bliskiej osoby przypisano 63 punkty. Związek ten jest naukowo udowodniony. Wedle tejże skali wartości 150 - 199 jednostek stresu przypisano 37 % ryzyka wystąpienia poważnej choroby w ciągu kolejnych 2 lat. Dlatego też niewątpliwie intensywność cierpienia powódki była znaczna i odbiła swe piętno na młodej, wkraczającej w życie osobie.

Charakter i intensywność cierpienia odczuwalnych przez powódkę i pozostających w związku ze śmiercią brata usprawiedliwiają określenie należnego jej zadośćuczynienia na poziomie 20.000,00 zł, o czym orzeczono jak w pkt 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł stosowanie do art. 100 kpc, stosunkowo je rozdzielając między stronami. Szczegółowe zaś ich wyliczenie na mocy art. 108 § 1 kpc pozostawił referendarzowi sądowemu, o czym orzekł, jak w pkt 2 wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z siedzibą w W., zaskarżając orzeczenie w całości, zarzucał temu wyrokowi: - naruszenie przepisów art. 19 ust. 3 w zw. z art. 123 pkt 1,2 i 5 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124 poz. 1152 z późn. zm.) przez przyjęcie iż pozwane Biuro jest legitymowanym biernie w niniejszej sprawie ;

- naruszenie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. . poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji zakresu dopuszczalnego uznania w kształtowaniu zadośćuczynienia, wyrażające się w przyjęciu, iż w ustalonym w rozpoznanej sprawie stanie faktycznym i prawnym powódce przysługuje w oparciu o wskazane przepisy prawa zadośćuczynienie po śmierci brata M. B. (1), w zdarzeniu z dnia 18 września 2004r.;

- błędną interpretację przepisów prawa powodującą przyjęcie, iż dobro osobiste powódki zostało naruszone w związku ze śmiercią M. B. (1) mimo wskazania, że zgodnie z art. 448 k.c. ochroną objęte są dobra osobiste poszkodowanego, a nie osób najbliższych, osoby bezpośrednio poszkodowanej;

- naruszenie art. 34 ust. 1 w zw. z art. 135 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) poprzez przyjęcie, iż naruszenie dóbr osobistych osoby jedynie pośrednio poszkodowanej w wyniku wypadku komunikacyjnego, stanowi szkodę objętą odpowiedzialnością Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych;

- naruszenie art. 233 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, że pomiędzy powódką M. B. (1) nastąpiło zerwanie łączącej ich więzi, co uzasadnia zasądzenie na jej rzecz zadośćuczynienia , w wysokości 20.000,-zł.

Wskazując na powyższe, pozwane Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W. wniosło o:

- zmianę pkt. I. zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego i oddalenie powództwa w całości;

- orzeczenie o kosztach w zaskarżonym wyroku poprzez zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego Biura kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego za I instancję
- zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego Biura kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję. W uzasadnieniu apelacji wskazywano, iż pozwane Biuro nie może się zgodzić z takim rozstrzygnięciem i podnoszono, co następuje:
- poza sporem powinien pozostawać fakt, iż przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych z dnia 22 maja 2003r. (Dz.U. Nr 124 poz. 1152) , zwaną w dalszej części pisma „ ustawą o ubezpieczeniach obowiązkowych” weszły w życie z dniem 1 stycznia 2004r. (art. 163), z wyjątkiem m.in. art. 123 pkt 1 i 3, które to przepisy weszły w życie z dniem 1 lipca 2004r. Uregulowania te dotyczyły członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Powyższe pozwala na przyjęcie, że już w dacie zdarzenia z którego powódka wywodzi roszczenia obowiązywały przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, w tym art. 123, zatem ustalenia Sądu Rejonowego w tym zakresie są bezzasadne. Ponadto, Sąd Rejonowy w swych rozważaniach pominął całkowicie art. 19 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych , który to przepis pozostaje w ścisłym związku z treścią art. 123 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (actio directa).

Z treści art. 19 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych wynikało i nadal wynika, że powództwo przeciwko pozwanemu Biuru można wytoczyć w przypadkach o których stanowi art. 123 pkt 1,2, i 5 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Zgodnie z art. 123 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124 poz. 1152 z późn. zm.) Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych odpowiadało i nadal odpowiada za szkody będące następstwem wypadków które wydarzyły się na terytorium Polski i zostały spowodowane przez posiadaczy pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w państwach, w których Biura narodowe są sygnatariuszami jednolitego porozumienia między Biurami narodowymi - Regulaminu Wewnętrznego oraz w krajach, w których Biura Narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych tzw. Zielonych Kart. Jedyny zaś przypadek kiedy Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych odpowiada za szkody będące następstwem wypadków, które wydarzyły się poza terytorium RP, to przypadki wymienione w art. 123 pkt. 5 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych , a więc wtedy gdy poszkodowanym jest obywatel polski, a sprawca posiadał Zieloną Kartę wystawioną przez członka Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych , którego upadłość ogłoszono albo uległ likwidacji. Z powyżej wymienionym przepisem koreluje art. 19 ust. 3 powołanej ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) i (...) , zgodnie z którym poszkodowany może dochodzić roszczeń bezpośrednio od Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych jedynie w przypadkach, o których mowa w art. 123 pkt 1,2 i 5. Przepis ten bowiem wprost reguluje zagadnienie legitymacji biernej Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Odnosząc powyższe do powódki, argumentację tę wspiera nadto treść przepisu art. 131 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, przed nowelizacją ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r., po myśli którego poszkodowanemu (uprawnionemu) przysługuje prawo dochodzenia roszczeń na drodze postępowania cywilnego przeciwko zakładowi ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę. Okolicznością bezsporną zaś w niniejszej sprawie było, że zdarzenie z którego powódka wywodzi roszczenie miało miejsce na terytorium Litwy. W tym stanie rzeczy zarzut braku legitymacji biernej pozwanego Biura był uzasadniony, stąd apelacja w świetle rozstrzygnięcia przez Sąd I instancji, w tym zakresie jest uzasadniona i konieczna. vide m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9.09.201 Or. sygn. akt IACa 366/10, czy też wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3.09.201 Or. sygn. akt IACa 359/10- niepublikowane, i.t.p.

Odnosząc się do zarzutu rozstrzygnięcia przez Sąd Rejonowy co do zasadności roszczenia powódki o zapłatę zadośćuczynienia na podstawie art.448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. i art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, pozwane Biuro oświadczało że nie zgadza się z takim rozstrzygnięciem. Roszczenie powódki - wbrew rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego jest bezzasadne tak co do zasady jak i wysokości, w świetle obowiązującego w dacie zdarzenia prawa, dlatego pozwane Biuro konsekwentnie podtrzymuje w całości stanowisko wyrażone w postępowaniu przed

Sądem I instancji. Poza sporem pozostaje fakt, że zdarzenie z którego powódka wywodzi roszczenie miało miejsce w dniu 18 września 2004r., a więc przed dniem 3 sierpnia 2008r., kiedy to przepisy k.c. nie przewidywały możliwości zasądzenia zadośćuczynienia za zerwanie więzi rodzinnych, po śmierci osoby która zmarła w wyniku uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, w następstwie czynu niedozwolonego. Zatem przed dniem 3 sierpnia 2008r. nie istniały podstawy do odpowiedzialności za pośrednią szkodę nie majątkową. Sąd Rejonowy rozpoznając sprawę, odniósł się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010r. IIICZP 76/10 oraz z dnia 13 lipca 2011r. sygn. akt IIICZP 32/11, w której SN przedstawił pogląd, że szczególna więź emocjonalna pomiędzy członkami rodziny stanowi dobro osobiste podlegające ochronie. Pozwane Biuro zauważa, że Sąd Najwyższy w powołanych uchwałach formułując nowy pogląd zupełnie pominął przez lata wypracowaną poprzez wypowiedzi przedstawicieli doktryny i orzecznictwo sądów powszechnych praktykę, jak również nie odniósł się do uchwały Sądu Najwyższego podjętej w składzie 7 sędziów z dnia 26.10.1970r. o sygn. III PZP 22/70, OSN z 1971r. poz. 7-8, wpisanej do księgi zasad prawnych, w uzasadnieniu której Sąd ten wskazuje, że cyt. „Przepis art. 446 par. 3 k.c. wprowadził w stosunku do uchylonego art. 166 k.z. tę istotną zmianę merytoryczną, że wyłączył możliwość przyznania najbliższym członkom rodziny zmarłego zadośćuczynienia za krzywdę moralną ...” Odrzucenie zatem przez SN w powołanych uchwałach z dnia 13 lipca 2011 i 22 października 2010 r. tak ugruntowanego poglądu, który nie był kwestionowany od ok. 40 lat wymagało niewątpliwie głębokiej rozważki i przytoczenia silnych argumentów, które pozwoliłyby tak diametralnie zmienić ugruntowane rozumienie prawa w zakresie przyznawania zadośćuczynienia, czego SN w ocenie pozwanego Biura nie dokonał. Pozwane Biuro tym samym nadal nie zgadza się z poglądem SN wyrażonym, w aktualnym orzecznictwie z którego wynika, że art. 448 k.c. stanowi rzeczywiście podstawę dochodzenia zapłaty zadośćuczynienia, po śmierci osoby najbliższej, wskutek czynu niedozwolonego na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. Bezpodstawny jest także pogląd SN, aby osoby jako pośrednio poszkodowane w przypadku żądania zapłaty zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. traktowane były jako osoby bezpośrednio poszkodowane, przeciwko którym skierowany był czyn niedozwolony. Pogląd ten jest nie do przyjęcia w świetle również utrwalonego orzecznictwa, np. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 8 października 2010 r. IIICZP 35/2010) czy też wyrok SN z dnia 28 grudnia 1972r, ICR 615/72, w którym SN stwierdza, cyt. (...) w rozumieniu art. 444 i 445 k.c. jest ten, przeciwko któremu było skierowane niedozwolone działanie sprawcy szkody. Osobom trzecim, pośrednio poprzez czyjąś śmierć poszkodowanym, przysługują własne uprawnienia, ale jedynie w zakresie przewidzianym w art. 446 par. 2 i 3 k.c.” - koniec cyt. (OSP 1974/1). Podobne stanowisko SN zawarł także w wyroku z dnia 13 października 1987r. sygn. akt IV CR 266/87, cyt. „Roszczenia o zadośćuczynienie przysługuje jedynie osobie, przeciwko której było skierowane zdarzenie, określone jako czyn niedozwolony”. W tym stanie rzeczy również i z tych względów bezzasadne, sprzeczne z obowiązującym w dacie zdarzenia tj. 18.09.2004r. prawem, było przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że powódce po śmierci brata należy się na podstawie art. 448 k.c., zadośćuczynienie. Warto także zdaniem skarżącego podnieść, że przed dniem 3 sierpnia 2008r. przesłanki zastosowania art. 446 par.3 k.c. przed wprowadzeniem art. 446 par. 4 k.c. były rozumiane szeroko, np. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 grudnia 2010 r. w sprawie I PK 88/10 stwierdził, cyt. „To, że w art. 446 par. 3 użyto określenia „odszkodowanie” - w przeciwieństwie do użytego w art. 445 k.c. określenia „zadośćuczynienie” nie stoi na przeszkodzie uznania możliwości stosowania art. 446 par. 3 k.c. do szkód niematerialnych, polegających na obiektywnym pogorszeniu pozycji w świecie zewnętrznym, gdyż różnicę terminologiczną między art. 445 i 446 par. 3 k.c. należy przypisać temu, że zadośćuczynienie obejmuje także rekompensatę krzywdy moralnej, a więc krzywdy pozostającej w sferze subiektywnych wewnętrznych przeżyć danej osoby”. - koniec cyt. Podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 listopada 2010 r. wydanego w sprawie IV CSK 170/10 podniósł, cyt. „Nie bagatelizując znaczenia materialnego wymiaru pogorszenia sytuacji życiowej, należy uwzględnić współwystępowanie uszczerbku o charakterze niemajątkowym, a to łącznie powinno prowadzić do rzeczywistego wynagrodzenia szkody polegającej na znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej. W ramach ustalania rozmiaru szkody uwzględnia się takie czynniki niewymierne jak utrata oczekiwanego wsparcia na przyszłość (nie tylko materialnego), cierpienie związane z utratą osoby bliskiej i osłabienie aktywności życiowej oraz motywacji do przezwycięzania trudności życia codziennego, pogorszenie stanu zdrowia i poczucia krzywdy z powodu utraty dziecka”. - koniec cyt. Pozwane Biuro zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego zwracało również uwagę na fakt, iż Sąd I instancji przy rozpoznaniu sprawy powołując przepisy art. 34 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124 poz. 1152 z późn. zm.), wadliwie przyjął, iż przepis ten pozwala na zasądzenie zadośćuczynienia po śmierci osoby najbliższej.

Literalna wykładnia tego przepisu wskazuje na istnienie zamkniętego katalogu dóbr podlegających ochronie na jego podstawie, a co za tym idzie wskazuje na limitowany zakres odpowiedzialności pozwanego, która istnieje jedynie w przypadkach szkód, których następstwem jest: śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia, a także utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Gdyby dobra osobiste, prawo do życia w rodzinie i naruszenie tego prawa poprzez śmierć osoby bliskiej w wypadku komunikacyjnym było objęte ochroną ubezpieczeniową oc, na podstawie art. 34 powołanej ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, który stanowi także źródło prawa, orzecznictwo SN niewątpliwie oparte byłoby na treści art. 34 ustawy i zbędne byłoby poszukiwanie przez SN odpowiedzialności opartej na podstawie art. 448 k.c. z pominięciem art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Warto także w tym miejscu przytoczyć również wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 2 listopada 2012r. w sprawie I ACa 790/12, w którym oddalając powództwo o zapłatę zadośćuczynienia po śmierci osoby bliskiej w wypadku sprzed 3.08.2008r. , stwierdził:, cyt. „... art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zakresie zawieranych umów ubezpieczenia nie stanowił podstawy do przyznania od zakładu ubezpieczeń zadośćuczynienia za krzywdę w postaci naruszenia prawa do życia w rodzinie. Ponadto, pozwane Biuro nie może zgodzić się z poczynionymi przez Sąd Rejonowy ustaleniami, jakoby roszczenie powódki uzasadniały silne relacje uczuciowe łączące z bratem. Powódka nie udowodniła, iż po śmierci brata, od której upłynęło 9 lat stwierdzono u niej poczucie apatii, bezradności życiowej, konieczność zasięgnięcia porady psychologicznej/psychiatrycznej, podjęcia terapii, zmianę planów osobistych, zawodowych, życiowych, rodzinnych. Przede wszystkim , pozwane Biuro podnosi, że roszczenie o zadośćuczynienie jest roszczeniem o charakterze fakultatywnym i sam fakt bycia najbliższym członkiem rodziny nie przesądza o zasadności roszczenia o zadośćuczynienie. W świetle powyższego także i w tym aspekcie sprawy, apelacja pozwanego Biura jest uzasadniona i konieczna.

W odpowiedzi na tę apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne i wnioski Sądu I instancji, zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Są one konsekwencją zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego. Nie budzi również zastrzeżeń zastosowanie przez ten Sąd przepisów prawa materialnego i procesowego.

Odnosząc się do zarzutu apelacji dotyczącego - naruszenie przepisów art. 19 ust. 3 w zw. z art. 123 pkt 1,2 i 5 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124 poz. 1152 z późn. zm.) przez przyjęcie iż pozwane Biuro jest legitymowanym biernie w niniejszej sprawie, stwierdzić należy, iż nie jest on przekonujący. Dokonaną przez Sąd Rejonowy prawną ocenę przyczyn, dla których przyjęto odpowiedzialność pozwanej jednostki, Sąd Okręgowy w pełni podziela, a wyprowadzone na jej podstawie wnioski przyjmuje za własne. Niewątpliwym jest bowiem, iż zdarzenie, rodzące odpowiedzialność pozwanego miało miejsce w dniu 18 września 2004 r. W tym czasie Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w W. odpowiadało za szkody będące następstwem wypadków, które miały miejsce na terytorium państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Jednolitego Porozumienia między Biurami Narodowymi - Regulaminu Wewnętrznego i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, oraz państw których biura narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych i likwidacji szkód i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, pod warunkiem istnienia ważnej Zielonej Karty wystawionej przez Biuro. Tego rodzaju regulacja wynika z unormowań zawartych w art.123 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych obowiązującej w dacie zdarzenia.

Nie znajduje uzasadnienia zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 448 w zw. z art.23 i 24 kc w sposób wskazywany w apelacji skarżącego.

W wyroku z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09 (OSP 2011, Nr 2, poz. 15, LEX nr 599865) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że "spowodowanie śmierci osoby bliskiej przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731) mogło stanowić naruszenie dóbr osobistych najbliższych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.". W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy wyjaśnił, że:

1) "rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Dobro rodziny jest nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie, ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej. Artykuł 71 Konstytucji stanowi, że Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej ma obowiązek uwzględniania dobra rodziny. Dobro rodziny wymienia także art. 23 k.r.o., zaliczając obowiązek współdziałania dla dobra rodziny do podstawowych obowiązków małżonków. Więź rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Należy zatem przyjąć, że prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. W konkretnym stanie faktycznym spowodowanie śmierci osoby bliskiej może zatem stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.";

2) "art. 446 § 4 w relacji do art. 448 k.c. poszerzył możliwość uzyskania zadośćuczynienia, co ma także znaczenie dla rozmiarów przyznawanego zadośćuczynienia. Wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. nie powinno być natomiast rozumiane w ten sposób, że w dotychczasowym stanie prawnym art. 448 k.c. nie mógł stanowić podstawy przyznania zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Takie stwierdzenie oznaczałoby, że chwila, w której zaszło zdarzenie będące źródłem szkody, decydująca - zgodnie z wyborem ustawodawcy - o możliwości zastosowania art. 446 § 4 k.c., rozstrzygałaby definitywnie o istnieniu lub braku istnienia uprawnienia do uzyskania zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną śmiercią osoby bliskiej, bez względu na rodzaj tej krzywdy. Prowadziłoby to do radykalnego zróżnicowania sytuacji osób, które doznały krzywdy o podobnym charakterze, nawet w krótkich odstępach czasu, co jest trudne do zaakceptowania".

W uchwale z dnia 22 października 2010 r. III CZP 76/10 (LEX nr 604152, Biul. SN 2010, Nr 10, poz. 11) Sąd Najwyższy również wyraził pogląd, że "najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r.". W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy potwierdził, że do katalogu dóbr osobistych należy zaliczyć również więzi rodzinne. Wskazał, że "więzi te stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej (art. 18 i 71 Konstytucji RP, art. 23 k.r.o.). Skoro dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. jest kult pamięci osoby zmarłej, to - a fortiori - może nim być także więź między osobami żyjącymi. Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c.". W dalszej części uzasadnienia Sąd Najwyższy podniósł, że "przyjęcie zaprezentowanego zapatrywania nasuwa - rzecz jasna - pytanie o sens wprowadzenia przez ustawodawcę unormowania przewidującego wprost przyznanie zadośćuczynienia za krzywdę wskutek śmierci osoby bliskiej. Jeżeli bowiem przed wejściem w życie art. 446 § 4 k.c. możliwe było dochodzenie tego zadośćuczynienia na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. - w brzmieniu obowiązującym po nowelizacji tych przepisów, dokonanej ustawą z dnia 23 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 114, poz. 542) - to mogłoby się wydawać, że takie szczególne rozwiązanie nie było potrzebne.

Wniosek taki trudno byłoby jednak zaakceptować. Dodanie art. 446 § 4 k.c. nie jest jedynie wyrazem woli ustawodawcy potwierdzenia dopuszczalności dochodzenia zadośćuczynienia na gruncie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie tego przepisu, lecz dokonania zmiany w ogólnej regule wynikającej z art. 448 k.c. przez zawężenie kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia. Gdyby nie wprowadzono art. 446 § 4 k.c., roszczenia tego mógłby dochodzić każdy, a nie tylko najbliższy członek rodziny. Przepis ten ułatwia dochodzenie zadośćuczynienia, gdyż umożliwia jego

uzyskanie bez potrzeby wykazywania jakichkolwiek innych - poza w nim wymienionych - przesłanek. Niewątpliwie wzmacnia też on wykładnię art. 446 § 3 k.c. wiążącą funkcję tego przepisu wyłącznie z ochroną majątkową. Nie można zatem zasadnie twierdzić, że art. 446 § 4 k.c. stanowi swoiste superfluum, pozbawione głębszego sensu normatywnego. Rozważania powyższe prowadzą do wniosku, że po wprowadzeniu art. 446 § 4 k.c. podstawę dochodzenia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przed dniem 3 sierpnia 2008 r. w następstwie naruszeniem deliktem dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej osobę zainteresowaną ze zmarłym stanowi art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c."

W kolejnym wyroku z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10 (LEX nr 785681) Sąd Najwyższy potwierdził, że "możliwe jest zasądzenie, na podstawie art. 448 k.c., zadośćuczynienia pieniężnego niezależnie od odszkodowania zasądzonego na podstawie art. 446 § 1, 2 i 3 k.c."

W wyroku z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 621/10 (LEX nr 848128), Sąd Najwyższy również wyraził pogląd, że "najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (wejście w życie art. 446 § 4 k.c.). Wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. doprowadziło bowiem jedynie do zmiany w sposobie realizacji roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania".

W uchwale z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11 (OSNC 2012, Nr 1, poz. 10) Sąd Najwyższy stwierdził, że "sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c., także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia".

Należy powołać się także na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2012 r., CSK 314/11 (LEX 1164718), zgodnie z którym "w stanie prawnym sprzed dnia 3 sierpnia 2008 r. spowodowanie śmierci osoby bliskiej mogło stanowić naruszenie dóbr osobistych najbliższych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Prawo do życia w rodzinie i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi bowiem dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i art. 24 k.c."

Stanowisko, że również na gruncie dotychczasowego stanu prawnego można było przyznać osobom najbliższym zmarłego zadośćuczynienie pieniężne na podstawie art. 448 k.c., wyraził też Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu u wyroku z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10 (LEX nr 715515), Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 10 lutego 2012 r., I ACa 1380/11 (LEX nr 11713130) oraz Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyrokach z dnia 20 kwietnia 2011 r., I ACa 104/11 (nie publ.) oraz z dnia 24 sierpnia 2011 r., I ACa 295/11 (nie publ.).

W tym stanie rzeczy wbrew wywodom apelującego należy uznać, że prezentowany wyżej pogląd został w judykaturze już ukształtowany. Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela zaprezentowaną wyżej tak ukształtowaną linię orzecniczą.

Wymienione wyżej orzeczenia Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych przesądzają, że więź rodzinna jest dobrem osobistym, a jego naruszenie uzasadnia przyznanie zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.

Mało przekonujący okazał się również zarzut pozwanego dotyczący naruszenia przez Sąd Rejonowy prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c.

Stosownie do wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego uznania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, czyli z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że postawienie zarzutu obrazy art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego przyjętego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów; skarżący może tylko wykazywać, posługując się wyłącznie argumentami juredycznymi, że Sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 2000/7-8 poz. 139 i z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, OSNC 2000/10 poz. 189). Przepis art. 233 § 1 k.p.c. przyznaje Sądowi swobodę oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, a zarzut naruszenia tego uprawnienia tylko wtedy może być uznany za usprawiedliwiony, jeżeli Sąd zaprezentuje rozumowanie sprzeczne z regułami logiki, z zasadami wiedzy, bądź z doświadczeniem życiowym. Sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału zachodzi bowiem jedynie wtedy, gdy powstaje dysharmonia pomiędzy materiałem zgromadzonym w sprawie, a konkluzją, do jakiej dochodzi sąd na jego podstawie. Sprzeczność ta występuje zatem w sytuacji, gdy z treści dowodu wynika co innego, niż przyjął sąd, gdy pewnego dowodu nie uwzględniono przy ocenie, gdy Sąd przyjął pewne fakty za ustalone, mimo że nie zostały one w ogóle lub niedostatecznie potwierdzone, gdy Sąd uznał pewne fakty za nieudowodnione, mimo że były ku temu podstawy oraz, gdy ocena materiału dowodowego koliduje z zasadami doświadczenia życiowego lub regułami logicznego rozumowania, co oznacza, że Sąd wyprowadza błędny logicznie wniosek z ustalonych przez siebie okoliczności. Ponadto pamiętać należy, że w sytuacji, gdy z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, chociażby w równym stopniu na podstawie tego materiału dowodowego dawały się wysnuć wnioski odmienne (por. postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99; wyrok SN z dnia 27 września 2002 r., sygn. II CKN 817/00). Zgodnie z tymi właśnie regułami postępował Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie i jego ocenie nie można zarzucić ani braku logiki, ani sprzeczności z zebrany w sprawie materiałem, a w konsekwencji - dowolności. Mieści się ona w ramach przyznanego Sądowi orzekającemu uprawnienia do swobodnej oceny dowodów i jako taka nie może być korygowana przez Sąd II instancji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznając, że zaskarżony wyrok jest prawidłowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanego jako bezzasadną.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy postanowił mając na uwadze wynik postępowania odwoławczego oraz art. 98 § 1 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i art. 109 k.p.c., stosowane odpowiednio z uwagi na treść art. 391 § 1 k.p.c. Apelacja pozwanego została oddalona w całości. W związku z tym Sąd Okręgowy zasądził od apelującego na rzecz powódki z tytułu kosztów postępowania odwoławczego kwotę 1.200 zł stanowiącą wynagrodzenie pełnomocnika, określone zgodnie z § 6 pkt 5 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.